

Sygn. akt I ACa 924/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Morys-Magiera
Protokolant:	Katarzyna Popęda

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2022 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. P. i C. P.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o naprawienie szkody

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 8 marca 2021 r., sygn. akt II Cgg 50/19

1) oddala apelację;

2) zasądza od powodów na rzecz pozwanej 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

--	--	--

Sygn. akt I ACa 924/21

UZASADNIENIE

Powodowie C. P. oraz P. P. domagali się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w K. solidarnie na ich rzecz 2.000.000 zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 lipca 2016 roku oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, iż na ich nieruchomości położonej w M. przy ulicy (...) usytuowanych jest kilka budynków wraz z infrastrukturą poboczną, budynek mieszkalny, garaż wielostanowiskowy oraz basen, a także obiekt produkcyjno- biurowy, w którym siedzibę ma zakład mięsny, budynek dezynfekcji oraz zbiornik

wodny. Pozwem dochodzą odszkodowania za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym pozwanej w następstwie prowadzonej przez nią działalności górniczej. Szkada ta dotyczy budynku mieszkalnego oraz infrastruktury towarzyszącej w postaci basenu rekreacyjnego oraz garażu wielostanowiskowego.

Powodowie zaznaczyli, że ich nieruchomości narażona jest nieustannie na oddziaływanie w postaci tzw. szkód górniczych ze strony Kopalni (...). Jak podali, teren ten poddawany był wielokrotnym wpływom eksploatacji górniczej od 1873 roku, z kolei od wybudowania budynku mieszkalnego w 1967 roku przeprowadzono pod nim eksploatację w sześciu pokładach: 334, 349, 401, 405/2, 501 oraz 510w3. Podnosili, że pozwana nie kwestionowała związku przyczynowego uszkodzeń (szkód), jakie wystąpiły w obiektach zakładu mięsnego, z prowadzoną eksploatacją górniczą, lecz zdaniem powodów z uwagi na fakt, że zakład produkcyjny znajduje się w bezpośredniej bliskości budynku mieszkalnego i infrastruktury pobocznej, winno to odnosić się również do tych składników budowlanych. Wśród powyższych szkód wymienić należy m.in. bardzo znaczące wychylenia budynków czy też pęknięcia na ścianach i sufitach.

Powodowie podali, iż w toku prowadzonego postępowania polubownego pozwana zleciła w Instytucie (...) ekspertyzę budowlaną dla przedmiotowych budynków, która jednakże okazała się całkowicie niewystarczająca i dlatego też powodowie zlecieli opracowanie własnej ekspertyzy technicznej, która w sposób pełny przeanalizowała stan faktyczny przedmiotowej sprawy. W ocenie powodów wykonanie rektyfikacji przedmiotowego budynku mieszkalnego będzie skutkowało koniecznością wykonania odtworzenia całej kondygnacji piwnicznej, przy jednoczesnym dużym utrudnieniu w wykonywanych pracach ze względu na znajdujące się powyżej kondygnacje parteru, piętra oraz poddasza, co będzie dodatkowo generować konieczność zastosowania specjalistycznych podpór. Jak podali powodowie zgodnie z wyliczeniami dr inż. K. M. całkowity koszt wykonywania robót naprawczych oraz rektyfikacyjnych w przedmiotowym budynku mieszkalnym kształtować się będzie na poziomie 727 408,09 zł netto (785 600,74 zł brutto). Powodowie zwrócili jednak uwagę, że na podstawie szacunkowej wartości robót naprawczych wraz z rektyfikacją istniejącego budynku mieszkalnego ustalono, że wartość tych prac wynosi 853 400,74 zł brutto, z kolei szacunkowe koszty związane z wniesieniem nowego budynku mieszkalnego o takich samych parametrach techniczno- użytkowych w innej lokalizacji wynoszą 984 203,17 zł brutto, czyli o około 130 000,00 zł więcej w porównaniu do sposobu pierwszego. Powodowie podali, że w oparciu o sporządzony kosztorys szacunkowy określono, że wartość prac i kosztów związanych z naprawą istniejących obiektów, tj. garażu wielostanowiskowego, basenu zewnętrznego oraz elementów infrastruktury zewnętrznej przy odtworzeniu elementów nie nadających się do ponownego wykorzystania wyniosłaby 677.149,48 zł brutto, z kolei wartość prac budowlanych związanych z wniesieniem nowych obiektów garażu, basenu oraz elementów infrastruktury zewnętrznej, w przypadku budowy nowego budynku mieszkalnego w innej lokalizacji wyniosłaby 659 530,77 zł brutto.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa ponad 781 816,99 zł oraz o zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Motywowała, iż nie kwestionuje związku przyczynowego pomiędzy zaistniałymi szkodami w obiektach budowlanych powodów a prowadzoną przez (...) Spółkę Akcyjną eksploatacją górniczą, lecz w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku - Prawo geologiczne i górnicze, która to ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku, a co za tym idzie obowiązywała w chwili ujawnienia szkód, przy uwzględnieniu daty złożenia wniosku. Zgodnie z treścią art. 145 powołanej ustawy, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawienia szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, w tym art. 363 § 1 zd. 1 kc. Wobec powyższego jeżeli poszkodowany, korzystając ze swoich uprawnień, wybierze roszczenie o zapłatę odszkodowania pieniężnego, to w takim przypadku kwota odszkodowania powinna odzwierciedlać faktycznie poniesioną przez powodów szkodę. Z kolei zdecydowanie się przez powodów na naprawę szkody poprzez przywrócenie stanu poprzedniego uzasadniałoby możliwość skorzystania z dyspozycji art. 147 ust. 1 tej ustawy oraz jeżeli ustalenia faktyczne w sprawie wskazywałyby na bezcelowość naprawy uszkodzonej nieruchomości, dostarczenie powodom przez (...) Spółkę Akcyjną nieruchomości wolnej od szkód górniczych. Pozwana podkreśliła także, że powodowie całkowicie pominieli fakt, że wnioskowany przez nich sposób naprawienia szkody nie pozbawi ich w żadnym zakresie władztwa nad uszkodzoną nieruchomością, zaś ich żądanie zmierza do uzyskania odszkodowania

pieniężnego w wysokości odpowiadającej wartości zakupu nowej nieruchomości gruntowej oraz wybudowania na niej nowego budynku wraz z basenem oraz garażem wielostanowiskowym, przy jednoczesnym zachowaniu budynku, który został poddany wpływowi eksploatacji górniczej prowadzonej przez pozwaną. Dlatego też w ocenie pozwanej oczywistym jest, że wypłacenie przez nią odszkodowania pieniężnego w kwocie odpowiadającej wartości wybudowania nowego budynku oraz infrastruktury towarzyszącej, przy jednoczesnym zachowaniu budynku w M. przy ulicy (...), skutkowałoby bezpodstawnym, nadmiernym wzbogaceniem powodów kosztem pozwanej. Pozwana zleciła niezależnemu podmiotowi opracowanie koreferatu do dokumentacji kosztorysowej na rektyfikację i remont budynku mieszkalnego oraz elementów infrastruktury towarzyszącej sporządzonej przez (...), uzyskując własne wyliczenia kosztów rektyfikacji i remontu wraz z robotami towarzyszącymi budynku mieszkalnego, basenu, garażu wolnostojącego oraz podjazdu.

Pozwana pismem z 13 lutego 2017 roku uznała roszczenie w zakresie, w jakim żądanie powodów dotyczy obowiązku naprawienia szkody (niezależnie od wybranej metody) co do kwoty 781.816,99 zł, odpowiadającej wartości prac niezbędnych do przywrócenia budynku do stanu poprzedniego.

Z dniem 2 stycznia 2019r. nastąpiło przejście pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w K. przez Spółkę (...) Spółkę Akcyjną w B. poprzez przeniesienie całego majątku pozwanej spółki. Pozwany (...) Spółka Akcyjna w K. został wykreślony z Krajowego Rejestru Sądowego. Postanowieniem z dnia 14 maja 2019r. Sąd Okręgowy zawiesił zatem postępowanie w stosunku do pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w K. i jednocześnie podjął postępowanie z udziałem następcy prawnego pozwanego Spółki (...) Spółki Akcyjną w B.. Pismem procesowym z 21 maja (...). pozwana Spółka (...) Spółka Akcyjna w B. wskazała, że podtrzymuje stanowisko procesowe prezentowane w sprawie przez jej poprzednika prawnego.

Prawomocnym wyrokiem częściowym z dnia 27 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powodów 781.816,99 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 lipca 2016r., stanowiącą uznaną przez pozwaną część roszczenia powodów.

Pismem procesowym z dnia 15 lutego 2021 r. (k.824 akt) powodowie ostatecznie wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanej - poza kwotą prawomocnie zasądzoną wyrokiem częściowym - kwoty 626.780,21 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 lipca 2016r. Powodowie cofnęli pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia ponad kwotę powyższą i sumę wynikającą z wyroku częściowego.

Zaskarżonym wyrokiem z 8 marca 2021 roku Sąd Okręgowy w orzekł, iż :

1. zasądza od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. solidarnie na rzecz powodów P. P. i C. P. kwotę 605.428,05 zł (sześćset pięć tysięcy czterysta dwadzieścia osiem złotych pięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 stycznia 2021 r.;
2. oddala powództwo w zakresie kwoty 21.352,16 zł (dwadzieścia jeden tysięcy trzysta pięćdziesiąt dwa złote szesnaście groszy) oraz w zakresie ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty 626.780,23 zł (sześćset dwadzieścia sześć tysięcy siedemset osiemdziesiąt złotych dwadzieścia trzy grosze) za okres od dnia 28 lipca 2016 r. do dnia 14 stycznia 2021 r.;
3. umarza postępowanie w pozostałym zakresie;
4. zasądza od pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwotę 5778,70 zł (pięć tysięcy siedemset siedemdziesiąt osiem złotych siedemdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 75.226,02 zł (siedemdziesiąt pięć tysięcy dwieście dwadzieścia sześć złotych dwa grosze) tytułem części opłaty od pozwu, od uiszczenia której powodowie byli zwolnieni i wydatków tymczasowo pokrytych z sum Skarbu Państwa;
6. odstępuje od obciążania powodów pozostałymi kosztami sądowymi.

Poza sporem było, iż powodowie są właścicielami nieruchomości położonej w M. przy ulicy (...), na której znajduje się między innymi budynek mieszkalny, garaż wielostanowiskowy oraz basen. Teren, na którym znajduje się nieruchomość powodów poddawany był wielokrotnym wpływom eksploatacji górniczej począwszy od 1873 roku. Od wybudowania budynku mieszkalnego w 1967 roku przeprowadzono pod nim eksploatację w sześciu pokładach: 334, 349, 401,405/2, 501 oraz 510w3. Od 2003 roku eksploatacja prowadzona była nieprzerwanie do 2020 roku. Nie było sporne, iż aktualnie w rejonie nieruchomości powodów nie jest planowana dalsza eksploatacja. Pozwana nie kwestionowała w toku procesu związku przyczynowego pomiędzy prowadzoną przez nią i jej poprzednika prawnego eksploatacją górnictwem a szkodami powstałymi w nieruchomości powodów.

Nie podlegało sporowi, że budynek mieszkalny powodów został wzniesiony w 1967 r. i zmodernizowany w 2013 r. Według pomiarów dokonanych przez służby geodezyjne KWK (...) w lipcu 2015 r. średnie wypadkowe wychylenie w budynku mieszkalnym, garażu i basenie wyniosło 25-30%. Takie wychylenie zalicza się do wychyleń niedopuszczalnych.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w budynku mieszkalnym występują szkody pochodne od wychylenia takie jak: samoczynne zamykanie drzwi, deformacja stolarki okiennej powodująca blokowanie przy otwieraniu i zamykaniu, zacieki na elewacji i pęknięcia i zarysowania tynków oraz okładzin z płytek.

W basenie przechylenie powoduje przelewanie wody w jedną stronę i zakłóca pracę pompy. Wystąpiło też uszkodzenie posadzki w dnie basenu, które powodowie usunęli we własnym zakresie.

W garażu popękane i przechylone są posadzki. Bramy uchylne ocierają się o nadproża na skutek wychylenia konstrukcji.

Jak ustalono, budynek mieszkalny kwalifikuje się do rektyfikacji, która przywróci jego elementom równowagę statyczną, a fakt zaprzestania prowadzenia eksploatacji górniczej w tym rejonie daje gwarancję, że naprawa budynku będzie trwała. Układ konstrukcyjny budynku nie sprawia nadmiernych technicznych trudności do wykonania rektyfikacji. Budynek powodów jest całkowicie podpiwniczony stąd nie będzie zachodzić konieczność wykwaterowania mieszkańców i ich mienia z budynku. Tym samym brak podstaw do uwzględnienia w kosztach rektyfikacji kosztów wykwaterowania. Koszt naprawy budynku poprzez rektyfikację będzie wyższy niż jego aktualna wartość odtworzeniowa pomniejszona o naturalne zużycie. Koszt rektyfikacji budynku mieszkalnego wraz z jego remontem stanowić będzie kwotę 949.140,10 zł brutto (878.833,43 netto). Natomiast aktualna wartość odtworzeniowa budynku powodów pomniejszona o naturalne zużycie wynosi kwotę 817.949,70 zł brutto (757.360,83 zł netto).

Naprawa szkód w garażu wielostanowiskowym bez uwzględnienia rektyfikacji garażu wynosi 17.062,48 zł netto. Naprawa ta nie uwzględnia jednak likwidacji wychylenia konstrukcji tego obiektu. Rektyfikacja garażu nie jest jednak możliwa, gdyż jest on styczny z obiektami produkcyjnymi. Jedynym rozwiązaniem doprowadzającym go do stanu pierwotnego jest rozebranie istniejącego garażu i wykonanie nowego obiektu. Koszt takiej naprawy równy będzie sumie kosztów rozbiórki i kosztów odtworzenia i stanowi kwotę 424.623,93 zł brutto (345.222,71 zł netto). Koszt ten przewyższa aktualną wartość odtworzeniową pomniejszoną o naturalne zużycie, która wynosi 327.810,38 zł brutto (266.512,50 zł netto).

Również w przypadku basenu rekreacyjnego brak jest możliwości jego rektyfikacji. Jedynym rozwiązaniem, które doprowadzi go do stanu pierwotnego będzie rozebranie i odbudowa z nowych materiałów. Koszt takiej naprawy stanowi kwotę 110.294,56 zł brutto (89.670,37 zł netto) i przewyższa jego aktualną wartość odtworzeniową pomniejszoną o naturalne zużycie, która wynosi 78.279,39 zł brutto (63.641,78 zł netto).

Sąd Okręgowy stwierdził, że w latach 2015-2016 powodowie prowadzili z pozwaną rozmowy w sprawie ugodowego załatwienia kwestii naprawy szkód pochodzenia górniczego, jakie wystąpiły w obiektach budowlanych znajdujących się na nieruchomości powodów. W ramach tego postępowania na zlecenie poprzednika prawnego pozwanej - (...)

S.A. w K., w roku 2015 Instytut (...) opracował ekspertyzę budowlaną dla obiektów budowlanych i zakładu mięsnego wraz z infrastrukturą techniczną oraz budynku mieszkalnego i basenu położonych na nieruchomości powodów. Ekspertyza ta przesądziła związek przyczynowy pomiędzy działalnością pozwanego a szkodami w nieruchomości powodów. Ustalono ponadto, że powodowie zlecili opracowanie ekspertyzy technicznej dr inż. K. M. celem ustalenia rozmiaru szkody, sposobu jej naprawienia i kosztów z tym związanych. Zgodnie z wyliczeniami dr inż. K. M. całkowity koszt wykonania robót naprawczych oraz rektyfikacyjnych w budynku mieszkalnym powodów kształtować miał się na poziomie 785.600,74 zł brutto, ewentualnie przy przyjęciu naprawy szkody poprzez zakup nowej działki i wzniesienia na niej budynku mieszkalnego zamknąć miał się w kwocie 984.203,17 zł brutto. Koszty naprawy garażu wielostanowiskowego i basenu określone zostały na łączną kwotę 677.149,48 zł brutto .

Jak stwierdzono, pozwana w maju 2016 roku zleciła sporządzenie koreferatu do dokumentacji kosztorysowej dotyczącej rektyfikacji budynku mieszkalnego wraz z remontem z tytułu szkód górniczych w budynku mieszkalnym, basenem i garażem z podjazdem. Wartość robót remontowych określonych w dokumentacji kosztorysowej dotyczącej usuwania szkód górniczych w zakresie rektyfikacji budynku mieszkalnego wraz z garażem oraz remontu budynku mieszkalnego wraz z garażem i podjazdem oraz basenu będących własnością powodów wyliczona została na kwotę 781.816,99 zł netto, w tym kwotę 296.601,55 zł za przeprowadzenie robót przygotowawczych, rektyfikacji i zamurowania szczelin, kwotę 164.9236,35 zł za przeprowadzenie robót wykończeniowych oraz kwotę 320.292,09 zł za przeprowadzenie robót remontowych budynku mieszkalnego z garażem, podjazdem i basenem. Łącznie wartość prac dotycząca naprawy domu mieszkalnego stanowić miała kwotę 695.710,21 zł netto, wartość prac dotycząca naprawy szkody w garażu - 13.142,47 zł netto oraz wartość prac związana z naprawą szkody w basenie, to kwota 72.964,31 zł.

Sąd pierwszej instancji ustalił również, że pismem z 23 czerwca 2016r. powodowie wezwali pozwaną do zapłaty odszkodowania w wysokości 2.000.000,00 zł. Wezwanie doręczone zostało pozwanemu w dniu 28 czerwca 2016r. Pozwany w piśmie z dnia 20 lipca 2016r. zakwestionował zasadność tego roszczenia.

Wobec częściowego cofnięcia pozwu wyrokiem częściowym z dnia 27 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powodów 781.816,99 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia 28 lipca 2016r.

Sąd Okręgowy poczynił powyższe ustalenia w zakresie stanu faktycznego sprawy na podstawie dokumentów prywatnych, których prawdziwość nie była kwestionowana przez strony oraz opinii biegłego sądowego z zakresu szkód górniczych i budownictwa - Z. L., która nie była kwestionowana przez żadną ze stron procesu.

W tym stanie rzeczy uznano, że roszczenie powodów zasługiwało na uwzględnienie, z powołaniem na regulację art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze w zw. z art. 145 ustawy, zgodnie z którym jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawienia szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 stosuje się przepisy kodeksu cywilnego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że odpowiedzialność za szkody górnicze ma charakter odpowiedzialności deliktowej, a więc zastosowanie do niej znajdzie między innymi przepis art. 435 § 1 kc. Co do zakresu naprawienia szkody posiłkował się normą art. 361 § 2 kc zasadą jest, że naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu nie wyrządzono szkody. Wskazał, że zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła, zaś naprawienie szkody powinno nastąpić według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej.

Sąd pierwszej instancji ocenił, że w niniejszej sprawie wystąpiły wszystkie elementy odpowiedzialności deliktowej po stronie pozwanej; za bezsporny uznał fakt działalności górniczej prowadzonej przez jednostkę organizacyjną pozwanej KWK (...) w pobliżu nieruchomości powodów oraz istnienie związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy eksploatacyjną działalnością pozwanej, a szkodą w obiektach budowlanych zlokalizowanych na nieruchomości powodów. Poza sporem był też zakres szkody w budynku mieszkalnym, garażu wielostanowiskowym oraz basenie rekreacyjnym.

W oparciu o dowód z opinii biegłego sądowego Z. L. stwierdzono, że najwłaściwszym sposobem naprawy szkody w postaci wychylenia budynku powodów jest wykonanie rektyfikacji, która przywróci jego elementom równowagę statyczną, a fakt zaprzestania prowadzenia eksploatacji górniczej w tym rejonie daje gwarancję, że naprawa budynku będzie trwała. Stwierdził dalej, że koszt naprawy budynku poprzez rektyfikację będzie wyższy, niż jego aktualna wartość odtworzeniowa pomniejszona o naturalne zużycie, ocenił jednak, że różnica nie jest znaczna i nie pociąga dla pozwanej nadmiernych kosztów. Za zasadnością rektyfikacji przemawiał jego zdaniem fakt, że budynek mieszkalny został zmodernizowany przez powodów w 2003 r., wychylenie budynku kształtuje się od 25 do 30 promili – jest niedopuszczalne. Uznał dalej, iż wypłata odszkodowania stanowiącego wartość techniczną budynku oznaczałaby, że powodowie w dalszym ciągu musieliby mieszkać w budynku z tak istotnym jego wychyleniem, powodującym, że budynek pozostawałby w nierównowadze statycznej, co skutkowałoby nowymi uszkodzeniami, pomimo nieprowadzenia nowej eksploatacji górniczej.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, że zasadnym jest naprawa budynku mieszkalnego powodów poprzez jego rektyfikację, a odszkodowanie za szkodę w budynku powodów stanowi równowartość kosztów rektyfikacji i naprawy pozostałych szkód górniczych w budynku - zgodnie z opinią biegłego - i wynosi 949.140,10 zł brutto (757.360,83 zł netto). Również w przypadku basenu w jego ocenie zasadnym było przyznanie odszkodowania w wysokości kosztów jego odbudowy w kwocie 110.294,56 zł brutto, a nie wartości technicznej.

W odniesieniu do naprawy garażu wielostanowiskowego przyznano odszkodowanie w wysokości wartości technicznej tego obiektu, to jest 327.810,38 zł brutto (266.512,50 zł netto). Sąd pierwszej instancji zważył tu, iż rektyfikacja tego obiektu nie jest możliwa, gdyż jest on styczny z innymi obiektami budowlanymi o charakterze produkcyjnym. Naprawa musiałaby więc polegać na rozbiórce garażu i jego ponownym postawieniu. Koszt takiej naprawy byłby równy sumie kosztów rozbiórki i kosztów odtworzenia - 424.623,93 zł brutto (345.222,71 zł netto) i przewyższa znacznie aktualną wartość techniczną garażu.

Łącznie wartość należnego powodom odszkodowania stanowiła kwotę 1.387.245,04 zł (949.140,10 zł + 327.810,38 zł + 110.294,56 zł), którą należało pomniejszyć o zasądzone już powodom odszkodowanie w wysokości 781.816,99 zł; stanowiła więc 605.428,05 zł. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone jako niezasadne.

Orzekając o odsetkach, Sąd Okręgowy oparł rozstrzygnięcie o przepisy art. 481 kc i 455 kc uznając, że za datę, w której pozwana mogła dowiedzieć się o zakresie swojej odpowiedzialności, należy uznać dzień doręczenia odpisu opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa w sprawach szkód górniczych Z. L.. Z tą bowiem chwilą możliwym było ustalenie wysokości odszkodowania. Sąd pierwszej instancji uznał, że pozwana pozostawała w zwłoce w spełnieniu świadczenia, licząc 7 dni od dnia następnego po dniu doręczenia jej opinii biegłego (które miało miejsce w dniu 7 stycznia 2021 r.) i od tego dnia, tj. od 15 stycznia 2021 r. zasądził od pozwanej na rzecz powodów ustawowe odsetki za opóźnienie. Powództwo w zakresie żądania ustawowych odsetek za opóźnienie dochodzonych przed tą datą podlegało oddaleniu. Jak wskazano, jeżeli szkodę ustala się według wartości na datę orzekania o odszkodowaniu, wierzyciel nie ponosi negatywnych skutków spadku wartości pieniądza w okresie od wymagalności zobowiązania do orzekania o obowiązku zapłaty przez dłużnika. Sąd Okręgowy zważył, że w niniejszej sprawie opinia budowlana sporządzona została przy uwzględnieniu stawek roboczogodzin, kosztów pośrednich, kosztów zakupu i zysku na podstawie publikacji cenowych S. dla czwartego kwartału 2020r., tym samym ustalona wartość odszkodowania stanowi pełną kompensatę uszczerbku. Zaznaczył przy tym, iż powyższe rozstrzygnięcie nie stoi w sprzeczności z treścią wyroku częściowego wydanego w niniejszej sprawie w dniu 27 czerwca 2019 r., w którym odsetki ustawowe za opóźnienie zasądzone zostały zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 28 lipca 2016 r. Powyższe odsetki zasądzone zostały bowiem od kwoty części odszkodowania, którego wartość ustalona została w opinii sporządzonej w 2016 r., tym samym odsetki stanowiły w tym przypadku rekompensatę spadku wartości pieniądza za okres od daty sporządzenia tej opinii do dnia wyrokowania.

W związku z częściowym cofnięciem pozwu, które uznano za dopuszczalne, postępowanie zostało w tym zakresie umorzone, na zasadzie art. 355 kpc.

O kosztach procesu orzeczono, dokonując ich stosunkowego rozdzielania w oparciu o art. 100 zdanie 1 kpc; o kosztach sądowych w odniesieniu do opłaty od pozwu – na mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 98 § 1 kpc, nie obciążając powodów kosztami sądowymi w pozostałym zakresie na zasadzie art. 102 kpc w zw. z art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego wyroku w części dotyczącej oddalenia żądania zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 605428,05zł za okres od 28 lipca 2016r. do 14 stycznia 2021r. wnieśli powodowie, domagając się jego zmiany i orzeczenia odsetek od zasądzonej kwoty także za powyższy okres oraz uchylecia orzeczenia oddalającego powództwo w tym zakresie, a także obciążenia pozwanej kosztami postępowania za obie instancje, w tym kosztami zastępstwa procesowego powodów według norm przepisanych, ewentualnie jego uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w zaskarżonym zakresie sądowi pierwszej instancji.

Skarżący zarzucali naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art.455kc w zw. z art. 481 kc poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na zasądzeniu odsetek ustawowych za opóźnienie od 15 stycznia 2021r. od kwoty 605428,05zł, tj. niezgodnie z żądaniem powodów, wnoszących o ich zasądzenie za okres od 28 lipca 2016r., kiedy to ich roszczenie stało się wymagalne, zgodnie z art. 151 ust. 1 i 2 ustawy z 9 czerwca 2011r. – prawo geologiczne i górnicze.

Apelujący zarzucali ponadto obrazę art. 481 kc poprzez jego niezastosowanie co do okresu zasądzenia odsetek ustawowych i niezasądzenie ich za okres od 28 lipca 2016r. do 15 stycznia 2021r.

Skarżący motywowali, iż zainicjowali przedsądowe postępowanie ugodowe w trybie art.151 ust 1 i 2 ustawy – prawo geologiczne i górnicze z 9 czerwca 2011r., strony odbyły 18 lutego 2016r. spotkanie w sprawie naprawy szkód górniczych w nieruchomości powodów, po którym powodowie wezwali pozwaną do zapłaty w ślad za pismem z 23 czerwca 2016r., precyzując podstawę faktyczną i prawną swojego działania, zaś pozwana pismem z 20 lipca 2016r. zakwestionowała żądania powodów w całości. Stąd apelujący wywodzili, że ich roszczenie stało się wymagalne z dniem 28 lipca 2016r. co do kwoty objętej pozwem. Podnosili, przytaczając zbliżone orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach, iż pozwana dysponowała wykwalifikowanymi i doświadczonymi służbami, które umożliwiały jej oszacowanie chociażby w przybliżeniu wysokości odszkodowania należnego powodom. Ich zdaniem zasądzenie odsetek od późniejszej niż dochodzona daty, spowoduje premiowanie nieelojalnego sprawcy szkody, który zamiast dążyć do dobrowolnej i szybkiej likwidacji szkody będzie odsuwał w czasie je naprawienie bez obawy o zastosowanie wobec niego ujemnych konsekwencji w postaci zasądzenia odsetek za opóźnienie. Ich zdaniem niestaranność pozwanej w i jej opieszałość nie zasługuje na promowanie zwolnieniem od świadczenia odsetkowego, które pełni funkcję kompensacyjną, mającą zrekompensować powodom szkodę wynikającą z opóźnienia w spełnieniu świadczenia przez dłużnika, zaś funkcja waloryzacyjna ma już znaczenie drugorzędne.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji powodów i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powodów nie mogła odnieść zamierzonego skutku.

W pierwszej kolejności godzi się wskazać, iż ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, zostały poczynione właściwie, w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, prawidłowo oceniony; nie były nadto kwestionowane przez strony. Z tych przyczyn Sąd Odwoławczy ustalenia te przyjął za własne, bez konieczności ponownego przytaczania.

Sąd drugiej instancji przyjął także za własne oceny prawne Sądu Okręgowego, wyczerpująco i jasno przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, właściwie osadzone w stwierdzonym stanie faktycznym oraz znajdujące pełne oparcie w przywołanych i prawidłowo zastosowanych normach prawnych.

Niesłuszne okazały się być zarzuty dotyczące naruszenia przepisów prawa materialnego, wskazanych w apelacji; nie stwierdził takich naruszeń także Sąd Apelacyjny, działając z urzędu w tym zakresie.

Sąd Odwoławczy zważył, iż należność uboczna winna zostać skorelowana ze sposobem ustalenia wysokości odszkodowania.

Sąd Apelacyjny rozstrzygając o odsetkach ustawowych za opóźnienie od zasądzonej na rzecz powodów kwoty odszkodowania miał na uwadze, że podstawą zasądzenia należności głównej była opinia biegłego sądowego Z. L., który oszacował poszczególne wartości według cen z czwartego kwartału 2020r., a nie z daty wezwania pozwanej do zapłaty, ani nawet z dnia wniesienia pozwu.

Norma art. 363 § 2 kc określa warunki ustalenia wysokości odszkodowania. Skoro zatem w niniejszej sprawie wartość odszkodowania została ustalona przez biegłego sądowego według cen z daty sporządzenia opinii, to, jak wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy w dotychczasowym orzecznictwie, ustawowe odsetki należą się od tej chwili (por. : uchwały z 31 stycznia 1994r., III CZP 183/93, OSNC 1994, 7-8, poz. 155, z 6 września 1994r., III CZP 105/94, OSNC z 1995r., 2, poz. 26, wyroki z: 18 stycznia 2018 r., V CSK 142/17; z 25 maja 2017 r., II CSK 584/16; z 14 października 2016 r., I CSK 685/15; z 9 stycznia 2013 r., III CSK 89/12, OSNC-ZD 2013, nr 3, poz. 65; z 7 lipca 2011 r., II CSK 635/10; z 17 czerwca 2010 r., I CSK 308/09; z 7 maja 2009 r., IV CSK 27/09).

Wiąże się to z faktem, iż zasądzenie ustawowych odsetek od daty wcześniejszej, niż data ustalania wysokości odszkodowania spowodowałoby podwójną korzyść poszkodowanego, raz z tytułu ustawowych odsetek od tak ustalonej należności głównej za okres od daty wniesienia pozwu, czy jego doręczenia do daty, z której ceny stanowiły podstawę ustalenia wartości nieruchomości, a drugi raz z tytułu wzrostu wartości nieruchomości pomiędzy datą wniesienia pozwu i datą, która stanowiła podstawę przyjęcia cen do oszacowania nieruchomości (tak: wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 29 lipca 2020r., sygn. I ACa 949/19, z 14 maja 2020r., sygn. I ACa 106/20 z uzasadnieniami). Odnosząc się do kwestii wymagalności roszczenia powodów, podnoszonej w apelacji, należy zaznaczyć, że data wymagalności roszczenia nie jest tożsama z datą popadnięcia dłużnika w stan opóźnienia w zapłacie odszkodowania i datą początkową biegu naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie (tak: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 9 maja 2008r., III CSK 17/08, Lex nr 424385). Nie doszło więc w niniejszej sprawie do naruszenia art. 481 kc oraz art. 455 kc, albowiem wysokość odszkodowania została ustalona dopiero w konstytucyjnym wyroku sądu pierwszej instancji, przeciwko któremu powodowie skierowali apelację; tym samym nie sposób traktować pozwanej jako pozostającej w opóźnieniu co do roszczenia o wysokości ustalonej dopiero ostatecznie w opinii biegłego, przyjętej przez Sąd Okręgowy za podstawę rozstrzygnięcia w tej kwestii. Zważono nadto, iż data doręczenia odpisu opinii biegłego Z. L. pozwanej zbliżona była do daty wyrokowania, co czyniło zaskarżone orzeczenie sądu pierwszej instancji słusznym. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, iż w apelacji zgłoszono zarzut naruszenia całej normy art. 481 kc, natomiast uznać należy, że zarzuty odnoszą się wyłącznie do art. 481 § 1 kc, chociaż nie zostało to należycie sprecyzowane w środku zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny uznał dalej, iż zasądzenie odszkodowania w wysokości wyznaczonej realiami z konkretnego czasokresu oraz odsetek od tak ustalonej należności za okres sprzed wyliczenia rozmiaru szkody, byłoby niekonsekwentne oraz prowadziłoby do nieuzasadnionego wzbogacenia się wierzycieli kosztem dłużnika obowiązującego do naprawienia szkody (por. : uchwała Sądu Najwyższego z 19 marca 1998r., III CZP 72/97, wyrok Sądu Najwyższego z 11 lutego 2010r., I CSK 262/09). Powodowie zatem uzyskaliby odszkodowanie w wysokości odmiennej od tej, która zostałaby wyliczona według cen z daty początkowej biegu naliczania odsetek od tejże należności. Brak byłoby tu relacji między należnością główną, a uboczną, co nie powinno mieć miejsca. Z kolei w sytuacji, gdy odszkodowanie ustalone jest według cen z daty zbliżonej do daty wyrokowania, wierzyciel jest zabezpieczony o tyle, że nie ponosi negatywnych skutków spadku wartości pieniądza w okresie od ustalenia wysokości odszkodowania do dnia orzekania o obowiązku zapłaty przez dłużnika. Odszkodowanie tak wyliczone spełnia należycie swoją rolę, zaś skorelowane z nim w sposób odsetki za opóźnienie odpowiednio pełnią funkcje im przeznaczone.

Podkreślenia wymaga, iż zdaniem sądu drugiej instancji w niniejszej sprawie nie miało miejsca planowe zwodzenie powodów, przewlekanie pertraktacji ugodowych, rozmów z powodami oraz postępowania przedsądowego i niniejszego procesu przez pozwaną w celu odwołania odpowiedzialności odszkodowawczej, jak miało to miejsce w przywoływanych w apelacji stanach faktycznych cytowanych spraw sądowych. Pozwana bowiem powołała własnych

specjalistów celem zbadania kwestii szkód w nieruchomości powodów oraz sposobu i kosztu ich naprawy; po uzyskaniu określonych informacji pozwana uznała powództwo w oznaczonym zakresie, co znalazło odzwierciedlenie w wyroku częściowym sądu pierwszej instancji. Orzecznictwo cytowane w środku zaskarżenia zatem w tym zakresie nie przystaje do stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

Tym samym Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, iż nie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego, zarzucanego w środku zaskarżenia pozwanej. Z tych przyczyn apelację jako bezzasadną oddalono, po myśli art. 385 kpc.

O kosztach postępowania orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu, z mocy art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc, obciążając nimi przegrywających powodów. Na koszty te składa się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej będącego radcą prawnym, obliczone stosownie do § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSA Lucyna Morys-Magiera